

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10659/2551

นางอัมมา เอกจิตต์ โจทก์ นายวสันต์ เอกะจิตร กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1358, ป.พ.พ. มาตรา 1363, ป.พ.พ. มาตรา 1364

ย่อ / หลักกฎหมาย

คำฟ้องโจทก์กล่าวถึงสภาพเดิมของที่ดินพิพาท ซึ่งสามารถใช้ทำนาปลูกข้าวได้ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงเป็นที่ดินตาบอดออกสู่ถนนสาธารณะไม่ได้เพราะสภาพแวดล้อมของแปลงที่ดินข้างเคียงที่เปลี่ยนไป โดยโจทก์มุ่งหมายอธิบายการแบ่งทรัพย์สินที่ดินพิพาทดังกล่าวขอบังคับทำยฟ้องให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับการใช้สอยที่ดินของที่ดินข้างเคียง ไม่มีวิธีใดหรือข้อความในวรรคตอนใดในคำฟ้องบ่งบอกว่าโจทก์และจำเลยทั้งสองเคยตกลงกันแจ้งชัดหรือโดยปริยายตั้งวัตถุประสงค์การใช้สอยที่ดินพิพาทไว้โดยเฉพาะเจาะจงเพื่อทำนาหรือให้เช่าทำนาอย่างใดเลย และคำให้การต่อสู้คดีของจำเลยทั้งสองที่ต่างสละประเด็นไปแล้ว ก็มีได้โต้เถียงไว้ในประการดังกล่าวเพียงแต่อ้างว่าการแบ่งแยกตามที่โจทก์ขอบังคับจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของรวมทุกคนและด้วยประโยชน์ที่เหมาะสมเท่านั้น ฟ้องโจทก์จึงมิใช่เรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการทรัพย์สินร่วมกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1358 ตามที่จำเลยทั้งสองโต้เถียง ดังนี้ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาโดยไม่นำหลักเกณฑ์เสียงข้างมากของเจ้าของรวมตลอดจนสิทธิตามสัดส่วนของเจ้าของรวมคนอื่นมาใช้บังคับ จึงชอบแล้ว คดีนี้โจทก์ในฐานะเจ้าของรวมฟ้องขอแบ่งทรัพย์สินจากเจ้าของรวมคนอื่น จึงต้องนำ ป.พ.พ. มาตรา 1363 และมาตรา 1364 มาใช้บังคับแก่กรณี ที่จำเลยทั้งสองฎีกาโต้แย้งว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินตาบอดไม่เป็นโอกาสอันควรที่จะทำการแบ่งแยกในขณะนี้เพราะจะทำให้ที่ดินเฉพาะส่วนเจ้าของรวมคนอื่นมีราคาต่ำไปด้วย และโดยสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำปัจจุบันอาจถูกผู้ซื้อคราดราคาจนต่ำมากทำให้จำเลยทั้งสองเสียหายอย่างร้ายแรง จึงอยู่ในบังคับตามมาตรา 1363 วรรคสามที่บัญญัติว่า "ท่านว่าเจ้าของรวมจะเรียกให้แบ่งทรัพย์สินในเวลาที่ไม่นับเป็นโอกาสอันควรไม่ได้" นั้น จำเลยทั้งสองได้แถลงสละประเด็นตามคำให้การและไม่ติดใจสืบพยานต่อไป ตามรายงานกระบวนการพิจารณาวันที่ 18 กรกฎาคม 2545 อันหมายความว่า ศาลพึงต้องชี้ขาดพิพากษาคดีไปตามประเด็นแห่งคดีในคำฟ้องและคำขอบังคับ เมื่อโจทก์ประสงค์ที่จะแบ่งกรรมสิทธิ์รวม แต่จำเลยทั้งสองไม่ประสงค์ที่จะแบ่งในเวลานี้โดยไม่ปรากฏเหตุโต้แย้งเพราะจำเลยทั้งสองสละประเด็นตามคำให้การแล้ว ดังนี้ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า คดีโจทก์เป็นกรณีไม่ต้องห้ามที่จะเรียกให้แบ่งแยกดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1363 วรรคสาม จึงชอบแล้ว และถือได้ว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยสุจริต แม้คำฟ้องโจทก์จะมีคำขอบังคับตามนัยมาตรา 1364 แต่การที่โจทก์ยื่นฟ้องมาโดยประสงค์ให้ศาลพิพากษาแบ่งที่ดินพิพาทที่โจทก์และจำเลยทั้งสองถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันอันมิได้แบ่งแยกส่วนเฉพาะเจาะจงเป็นประการสำคัญ ศาลย่อมมีอำนาจแบ่งให้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 1364 วรรคสอง ได้ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองยินยอมให้เจ้าพนักงานบังคับคดีนำที่ดินดังกล่าวจัดสัดส่วนออกเป็น 5 ท่อน แล้วให้โจทก์จับสลากว่าจะได้ท่อนไหน แล้วให้แบ่งแยกโฉนดออกเป็นโฉนดใหม่ใส่ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของต่อไป ถ้าจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทน

การแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสี่ ให้จำเลยทั้งสี่และโจทก์เว้นให้มีทางภาระจำยอมในที่ดินแปลง ส่วนที่เหลือจากการจับสลากของโจทก์ และที่ดินส่วนที่โจทก์จับสลากได้ให้มีทางภาระจำยอม 2 เส้นทาง กว้างเส้นทางละ 6 เมตร โดยให้มีลักษณะใกล้เคียงกับที่ดินแปลงข้างเคียงที่จัดสรรแล้ว ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ดำเนินการจดทะเบียนเป็นทางภาระจำยอมดังกล่าวให้ถือเอาคำพิพากษาแทน การแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสี่ จำเลยทั้งสี่ให้การขอให้ยกฟ้อง ระหว่างพิจารณาก่อนสืบพยาน โจทก์กับจำเลยทั้งสี่รับข้อเท็จจริงกันว่าโจทก์กับจำเลยทั้งสี่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินโฉนด เลขที่ 1517 ตามฟ้องจริงโจทก์ประสงค์ที่จะแบ่งกรรมสิทธิ์รวม แต่จำเลยทั้งสี่ไม่ประสงค์ที่จะแบ่ง คู่ความจึงขอให้ศาลพิพากษาชี้ขาดคดี โดยจำเลยทั้งสี่ขอศาลประเด็นในคำให้การทั้งหมดและ คู่ความไม่ติดใจสืบพยาน ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสี่แบ่งที่ดินโฉนดเลขที่ 1517 เลขที่ดิน 20 ตำบลลำปาว อำเภอลาดกระบัง (แสนแสน) จังหวัดกรุงเทพมหานคร ให้แก่โจทก์เนื้อที่ตามส่วนที่ ระบุไว้ในโฉนดที่ดิน โดยให้ตกลงแบ่งกันระหว่างโจทก์กับจำเลยทั้งสี่ก่อน หากตกลงกันไม่ได้ให้ ประมูลกันระหว่างโจทก์กับจำเลยทั้งสี่ ให้ฝ่ายที่เสนอราคาสูงเป็นผู้ได้กรรมสิทธิ์ไปทั้งหมด หาก ตกลงประมูลราคากันไม่ได้ ให้ขายทอดตลาดที่ดินดังกล่าว แล้วนำเงินมาแบ่งกันระหว่างโจทก์กับ จำเลยทั้งสี่ ส่วนค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ ค่าขออื่นให้ยก จำเลยทั้งสี่อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยทั้งสี่ฎีกา ระหว่างพิจารณาของ ศาลฎีกา จำเลยที่ 2 ถึงแก่กรรม นางสาวสมัญญาทายาทของจำเลยที่ 2 ขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลฎีกาอนุญาต ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสี่ว่า การที่ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่พิพากษาให้แบ่งที่ดินพิพาทนั้น ชอบหรือไม่ เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1358 ที่จำเลยทั้งสี่ยกมาเป็นข้อโต้เถียงใน ฎีกานั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าววางหลักเกณฑ์ให้ ตกลงกันโดยคะแนนเสียงข้างมากแห่งเจ้าของรวม และรวมทั้งการจัดการในทางเปลี่ยนแปลงวัตถุที่ ประสงค์ที่จะต้องถือว่าตกลงกันได้ก็แต่เมื่อเจ้าของรวมเห็นชอบทุกคนเท่านั้น อย่างไรก็ตามโจทก์ บรรยายฟ้องว่า ที่ดินพิพาทแปลงมรดกดังกล่าวมีสภาพใช้ทำนามาก่อนแต่ได้ทิ้งร้างไปหลายปีแล้ว ด้านทิศเหนือและด้านทิศใต้เป็นหมู่บ้านจัดสรร เจ้าของหมู่บ้านทั้งสองด้านดังกล่าวได้ตัดถนน เอกชนจากถนนคั่นเกล้าเข้าที่ดินของตน ส่วนที่ดินพิพาทยังไม่มีถนนสาธารณะหรือถนนเข้าที่ดิน ที่ดินพิพาทดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมจะใช้ทำนาอีกต่อไป ควรต้องแบ่งแยกเป็นแปลงย่อยเพื่อใช้ปลูก บ้านหรือแบ่งขายจัดสรรนั้นเป็นเพียงการกล่าวถึงสภาพเดิมของที่ดินพิพาท ซึ่งสามารถใช้ทำนา ปลูกข้าวได้แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงเป็นที่ดินตบอดออกสู่ถนนทางสาธารณะไม่ได้เพราะ สภาพแวดล้อมของแปลงที่ดินข้างเคียงที่เปลี่ยนไปโดยโจทก์มุ่งหมายอธิบายการแบ่งทรัพย์สินที่ดิน พืพาทดังกล่าวขอบังคับท้ายฟ้องให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับการใช้สอยที่ดินของที่ดินข้างเคียง ดังเห็น ได้จากข้อความที่ว่าริมเขตที่ดินด้านทิศตะวันตกต้องเว้นเป็นถนนกว้างประมาณ 8 เมตร ไม่มีวลิโด หรือข้อความในวรรคตอนใดในคำฟ้องมีนัยบ่งบอกว่าโจทก์และจำเลยทั้งสี่เคยตกลงกันแจ้งชัดหรือ โดยปริยายตั้งวัตถุประสงค์การใช้สอยที่ดินพิพาทไว้โดยเฉพาะเจาะจงเพื่อการทำนาหรือให้เข้า ทำนาอย่างใดเลยและแม้แต่ตามคำให้การต่อสู้คดีของจำเลยทั้งสี่เองที่ต่างสละประเด็นไปแล้ว ก็ มิได้โต้เถียงไว้ในประการดังกล่าว เพียงแต่เกลี้ยเกลี่ยว่าการแบ่งแยกตามที่โจทก์ฟ้องขอบังคับ เหล่านั้นรังแต่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของรวมทุกคนและด้อยประโยชน์ที่เหมาะสม ดังนี้ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามาโดยมีข้อวินิจฉัยไม่นำหลักเกณฑ์คะแนนเสียงข้างมากของเจ้าของรวม ตลอดจนสิทธิตามสัดส่วนของเจ้าของรวมคนอื่นมาใช้บังคับจึงถูกต้องชอบแล้ว คดีนี้เป็นเรื่องโจทก์

ในฐานะเจ้าของรวมฟ้องขอแบ่งทรัพย์สินจากเจ้าของรวมคนอื่น จึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1363 และมาตรา 1364 มาใช้บังคับแก่กรณี ที่จำเลยทั้งสี่ฎีกาโต้แย้งว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินตาบอดไม่เป็นโอกาสอันควรที่จะทำการแบ่งแยกในขณะนี้ เพราะจะทำให้ที่ดินเฉพาะส่วนเจ้าของรวมคนอื่นมีราคาต่ำไปด้วย และโดยสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำปัจจุบันอาจถูกผู้ซื้อกดราคาจนต่ำมากทำให้จำเลยทั้งสี่เสียหายอย่างร้ายแรง จึงอยู่ในบังคับตาม มาตรา 1363 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า "ท่านว่าเจ้าของรวมจะเรียกให้แบ่งทรัพย์สินในเวลาที่ไม่เป็นโอกาสอันควรไม่ได้" นั้น จำเลยทั้งสี่ได้แถลงสละประเด็นตามคำให้การและไม่ติดใจสืบพยานต่อไป ดังปรากฏตามรายงานกระบวนการพิจารณาวันที่ 18 กรกฎาคม 2545 อันหมายความว่าศาลพึงต้องชี้ขาดพิพาทภาคดีไปตามประเด็นแห่งคดีในคำฟ้องและคำขอบังคับเมื่อโจทก์ประสงค์ที่จะแบ่งกรรมสิทธิ์รวม แต่จำเลยทั้งสี่ไม่ประสงค์ที่จะแบ่งในเวลานี้โดยไม่ปรากฏเหตุโต้แย้งเนื่องเพราะจำเลยทั้งสี่สละประเด็นตามคำให้การแล้ว ดังนั้นที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามาโดยวินิจฉัยว่า คดีโจทก์เป็นกรณีไม่ต้องห้ามที่จะเรียกให้แบ่งแยกดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1363 วรรคสาม จึงชอบแล้ว และถือได้ว่าโจทก์ใช้สิทธิฟ้องคดีโดยสุจริตด้วย อีกทั้งถึงแม้คำฟ้องโจทก์จะมีได้มีคำขอบังคับตาม นัย มาตรา 1364 แต่การที่โจทก์ยื่นฟ้องมาโดยประสงค์ให้ศาลพิพากษาแบ่งที่ดินพิพาทที่โจทก์และจำเลยทั้งสี่ถือกรรมสิทธิ์รวมกันอันมิได้แบ่งแยกส่วนเฉพาะเจาะจงเป็นประการสำคัญ ศาลย่อมมีอำนาจแบ่งให้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 1364 วรรคสองได้ไม่เป็นการพิพากษาเกินคำขอ ซึ่งถือว่าถูกต้องเป็นธรรมตามกฎหมายแล้ว ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้แบ่งที่ดินนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสี่ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ.

องค์คณะ

พินิจ สายสะอาด · อร่าม เสนามนตรี · อร่าม แยมสะอาด

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/10659/2551>